

Spæde forsøg med kristtorn

Af Jesper Baunegaard

Anvendelsen af kristtorn i forbindelse med julen går meget langt tilbage i tiden. Allerede i 1803 beretter den schweiziske digter Johann Peter Hebel i sin digtsamling om "dornig Freudebaum". I 17- og 18-hundredetallet anvendtes kristtorn i Schwarzwald, Elsass og i England som juletræ, samt i rigt mål som afklippede grene til udsmykning. Produktionen herhjemme af de forskellige kristtornarter er begrænset, men vi sporer en stor interesse hos forbrugerne for det smukke løv med de røde bær. På vores besigtelsesrejser sydpå møder vi adskillige typer af buketter, kranse og dekorationer, som indeholder kristtorn. Gennem Pyntegrøntsektionens telefonkonsultation får vi en del henvendelser om produktion af kristtorn. Da vores erfaringsgrundlag her i sektionen vedrørende denne produktion er begrænset, har vi anmodet en producent, der interesserer sig for kristtorn om at fortælle om sine overvejelser.

Kaj Østergård

Indledning

I løbet af efteråret 85 konstaterede vi en del vildtvoksende kristtorn i mine forældres nyerhvervede skov (Lunden Skov i Vesthimmerland). Det ansporede os til at prøve at udplante kristtorn, som vi fik tilladelse til at opgrave andetsteds.

Disse planter frøs imidlertid næsten helt ned i løbet af vinteren. Vi besluttede at gøre et nyt og bedre forsøg. I første omgang indkøbtes kun 8 planter som klumpplanter i en planteskole. De udplantedes på et særligt udvalgt sted i let skygge under gamle egetræer.

Formålet var fra starten naturligt nok at blive selvforsynende med de kønne grønne grene med røde bær.

Som skovteknikerelev har jeg ikke kunnet lade være med at interessere mig lidt for mulighederne for at dyrke kristtorn i klippekulturer.

Det følgende skal udelukkende opfattes som resultat af en nybegynders indledende overvejelser og samtidig som en opfordring til mere erfarne folk til at skrive om emnet f.eks. her i PS og lade novicerne få del i deres viden.

Lidt om sorter

Den almindelige kristtorn (*Ilex aquifolium*)

Enkelte steder har man forsøgt at bruge kristtorn til pyntegrønt – den vejledende pris for grene med bær er 44 kr./kg.

folium) stammer fra Vesteuropa og bjergegnene i Mellem- og Sydeuropa. Ligeledes findes den i Nordafrika og Vestasien. Nordgrænsen for den naturlige udbredelse går gennem Danmark. Den vokser vildt en del steder i Danmark – især i nedbørsrige skove i Øst- og Midtjylland. Hos os er væksten oftest buskformet, men den kan i f.eks. England udvikle sig til et træ på op til 25 meters højde.

Ilexfamilien er stor med mange varianter med forskellige egenskaber og udseender.

Planterne vi købte er to sorter: dels *Ilex meservae* "Blue prince" og "-princess" og dels *Ilex aquifolium* "Alaska".

Blue prince og princess

er indkøbt hos Anton Thomsen, Skalborg. Sorten er importeret fra USA og har iflg. Anton Thomsen vist sig at være frostsistent. Den er relativt hurtigtvoksende og giver godt med bær. Bla-

dene er lidt mørkere end den danske *aquifolium*.

Som ved valg af træart i skovbruget ser det ud til, at man også her må tage provenienssyn. Poul Rasmussen, Veflinge på Fyn – der er kendt som storproducent og grossist med *Ilex* som speciale – har haft dårlige erfaringer med en hollandsk udgave af Blue Prince – den har vist sig at være frostfølsom.

Alaska

er ligeledes fra USA. Den er relativt frostsistent og mørkere i bladene end den danske. Den skulle ikke give så mange bær som Blue Princess eller som den sort af *aquifolium*, som hedder "Pipamidalis".

Udover disse arter findes der en gruppe hybrider mellem kristtorn og canadisk kristtorn. Gennem adskillige krydsninger og tilbagekrydsninger er der især i England frembragt et stort antal haveformer.

Disse adskiller sig især fra alm. kristtorn ved at have større blade med mindre torne samt ved større blomster og frugter. En del af dem er dog meget frostfølsomme. Som et kuriosum kan nævnes at en af disse arter – en kraftig klon af hanplanter ved navn "Hodginsii" – er særlig resistent overfor luftforurening.

Anlæg og kultur

Jeg er nået frem til, at man stort set kan forestille sig to måder at starte en kultur på.

1. Udplantning af planteskoleplanter, 20-25 i 10 cm potter til en pris af 13-14 kr./stk. ved køb af 100 stk.
Man kan også få planterne rodfæstede i kasser til ca. det halve. Disse priser er givet af Anton Thomsen, Skalborg. Han tilbyder yderligere 10-20% rabat ved forudbestilling om efteråret.
2. Udplantning af klumpplanter til en stk. pris af ca. 30-40 kr. (Poul Rasmussen, Veflinge).

Forskellen på de to metoder er at klumpplanterne kræver mindre forberedelse.

Planteafstanden skal f.eks. være 2,5 x 3 m eller 3 x 3 m for på længere sigt at kunne udnytte hele busken.

2-3% hanplanter skulle være nok til at klare befrugtningen i kulturen. Jeg er også blevet anbefalet helt op til 20% – men det må under alle omstændigheder være et spørgsmål om at have så få hanplanter i kulturen som muligt for at få den optimale bærproduktion.

Planterne skal gødskes godt, mellem ca. 70 og 200 g NPK 23-3-7 afhængigt af planternes størrelse. Desuden er Ilex glad for rigeligt vand specielt i de sidste måneder før vinteren for at undgå udtørring.

Renholdelse og skadedyr

I kulturen bør der være anlagt sprøjtespor f.eks. for hver 8 m.

Af herbicider kan man anvende Simazin, Atrazin og Holtax. Også Roundup lader sig anvende ved afskærmet sprøjtning.

Ilex kan angribes af minérlarver (blade) og af lus. Desuden findes der en vikler hvis larver udhuler skuddene. Her anbefales Ripcord og Ambush som effektive midler.

Poul Rasmussen, Veflinge foreslår præventiv sprøjtning, da han har erfaring med alvorlige viklerangreb.

Harer kan anrette tilstrækkelig skade til, at det kan blive nødvendigt at hegne!

Klipning

Anlægges man kulturen som 1 års plan-

ter, skal man påregne 8-9 år før man kan klippe. Da giver hver busk forventeligt 500 - 1000 g forudsat at planterne trives. I de efterfølgende år stiger produktionen pr. plante indtil ca. 3 kg. Denne produktion nås ved ca. 15 års alderen. Planter man klumpplanter ud i stedet, kan klipningen begynde tidligere, ca. efter 6 år. Efter ca. 10 år vil man opnå ca. 3 kg/busk.

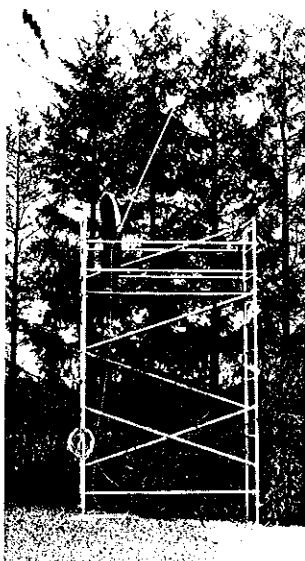
Markedet

Prisen pr. kg som angivet i PS's vejledende bruttopriser 1987 er 44 kr./kg m. bær. Grene uden bær skulle kunne gå for 37 kr./kg – men efterspørgslen for denne vare er meget mindre.

Som nævnt sælges Ilex som dekora-tionsvare og som eksklusiv buketvare. Herudover findes der andre muligheder, som vi endnu ikke har afprøvet.

ARBEJDSPLATFORM

- til brug ved klipning af pyntegrønt

Dansk Skovforening, Pyntegrøntsektionen, udviklede i 1985, i samarbejde med Vectur Stilladser, en sikker, stabil og meget fleksibel arbejdsplatform til brug ved klipning af PYNTEGRØNT.

Platformen har i denne sæson været anvendt med stor succes i godt 20 skovdistrikter i Danmark. Platformene er 0,74 meter bred, 2,60 meter lang og kan fås i mange forskellige højder fra 1,25 meter og op til 8-9 meter.

På benene, som på ujævnt terræn kan justeres helt op til 90 cm med en simpel snaplås, der er monteret „ski“, således at benene ikke synker i det tiltider meget bløde underlag. Denne „ski“ er tilmed monteret i et kugleleje, således at skien har fat i underlaget.

NB!
Godkendt af Arbejdstilsynet!

For at gøre arbejdsplatformen så mobil som muligt, har vi konstrueret nogle bærehåndtag, således at man har godt fat når man flytter platformen i rækkerne.

Pris og vægt:

Platformshøjde 4 meter - vægt 60-65 kg.

Ca. pris kr. 14.500,-

Platformshøjde 6 meter - vægt 75-80 kg.

Ca. pris kr. 17.500,-

OBS!

Platformen kan med fordel anvendes sammen med trykluftsklippeudstyr fra CAMPAGNOLA
Vagn Jensen
Karlsunde.

Kontakt: Bent Pedersen

Ring: 02 52 50 52

INSTANT
VECTUR
STILLADSER